

בס"ד, עש"ק פש' "לך לך" לסדר "להם ויין", תשפ"ד

"שלח או קנה"

אותה עם הסחורה ששולח עבור ראובן).
ג. וכתב ראובן לשותפיה וזבן ההוא מדעם
ושדריה בהדי עיסקא דראובן וטבעה
ספינתא (=השותף ביצע ושלח, והספינה
ובה המשלוח – טבעה).
ד. וקא תבע ראובן לשמעון לשלומי ליה
דמי ההוא מדעם (=ראובן דורש משמעון
שישלם לו עבור הסחורה שטבעה כיון
שהוא שילם עבורה)."

ורב האי גאון השיב, שאם שמעון (מזמין
הסחורה), קיבל עליה אחריות הוא חייב
לשל, ואם לא קיבל אחריות – שמעון פטור
מלשלם³.

ואמר ה"מתנדב": "אני קניתי ואתה לא
קיבלת אחריות ולכן אתה פטור מלשלם!"

הגבאי: לא מבין אותך! במקרה של רב
האי גאון - מדובר בעיסקא נושאת רווחים
(שראובן קונה עבור שמעון ושמעון יקנה
ממנו - עיין נתיבות וערך שי הנ"ל⁴), אבל אתה
שליח שלי וביצעת את השליחות במלואה
– **ועלי לשלם לך!**

עודם מתווכחים והודעה דחופה הגיעה
למתנדב מחנות הדגים המלוחים: "התברר
שמשלוח הדגים היה בחותם כשרות
מזויף, מדובר בדגים שאיסור אכילתם מן
התורה, כך שבין מי שאכל מהם ובין מי
שלא אכל מהם – יקבל את כספו חזרה כדין
(שו"ע חו"מ רל"ד ד')!

הנני שלח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאם
יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים
ומלאך הפריית אשר אתם תפצים הנה בא
אמר ה' צבקות!

מימרא, ולא דאמי הא לגרמא דחייב הגורם
בההוא גרמא.

⁴ האם במקרה זה שטבעה הספינה יש מקום לחייב
על ההוצאות שנעשו בעקבות בקשתו של שמעון?
הנתיבות ר"י ס"ק י"ג בביאורים כתב: "אמר אחד לחבירו הבא לי סחורה פלונית ידוע
שדמיה קצובין ואקנה אותה, ואח"כ לא רצה
לקנות דמשלם לו יציאותיו... דחייב מצד גורם
היזק". ובפתחי חושן הנ"ל דייק מהנתיבות בשל"ג
ס"ק ט"ו בביאורים, שמדובר בשכירות, ועי"ש.

הגבאי חיפש מתנדב שיקנה "דג מלוח"
(הרניג) עבור הקידוש של שמחת תורה,
וכמובן שבית הכנסת ישיב להם את
הוצאות הקניה.

נמצא מתנדב. בערב החג התקשר המתנדב
לגבאי והודיע שביצע את השליחות¹.
הגבאי שאל אותו האם יוכל לאחסן את
הדגים במקרר שבביתו, כי "התקן השבת"
של מקרר בית הכנסת התקלקל ואני אבוא
לקחת מביתך את הדגים בשמחת תורה
קצת לפני הקידוש – המתנדב הסכים
בשמחה.

בשמחת תורה, פרצה מלחמה, ואין קידוש
ואין תפילה (**והכל בעז"ה יתהפך לטובה!**)
במוצאי החג התקשר הגבאי למתנדב:
"אמור לי כמה שילמת – **ואשלם לך!**"

מתנדב: "לא מגיע לי כלום – הרי לבסוף
לא נתתי לך את הדגים..."

גבאי: "אתה **שליח** של בית הכנסת², אני
חייב לשלם לך, העובדה שלבסוף לא
נזקקנו לדגים איננה פוטרת אותי מלשלם
(עיין ש"ך חו"מ קע"ו ס"ק מ"ג, נתיבות ביאורים
ס"ק מ"ג, ערך שי תחילת ס' קפ"ב והובאו בקצרה
בפתחי חושן, פקדון פ"א ס"ק כ"ב).

מתנדב: "מדובר ב'אונס' – ואתה פטור,
והרי לך מעשה דומה שהיה לפני יותר
מאָלף שנה בימי רב האי גאון (הו"ד בב"י
סו"ס חו"מ קע"ו ד"ה מצאתי כתוב):

א. "ראובן דאית ליה שותפא במדינת הים
(=לראובן יש שותף במדינת הים)

ב. ואמר ליה שמעון: 'כתוב לשותפך
דיזבון לי מדעם פלוני ולישדר לי בהדי
מאי דמשדר לך מעיסקא' (=שמעון
ביקש שראובן יכתוב לשותפו שבמדינת
הים שיקנה עבורו סחורה מסויימת וישלח

¹ אכמ"ל האם צריך להודיע והרי חזקה שליח
עושה שליחותו.

² בעצם מעמדו של השליח חבר בית הכנסת: הוא
שליח של בית הכנסת והוא גם בעצמו חבר בית
הכנסת, האם באנו לדין שמירה בבעלים? ועיין
פתחי חושן שכירות יב ס"ק ג'

³ ו תשובות הגאונים שערי צדק חלק ד שער ב
סימן כד סיים: "ולא פסקינן ממונא בכי האי